

XÂY DỰNG MÔI TRƯỜNG VĂN HÓA ỨNG XỬ Ở HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ CÔNG AN NHÂN DÂN TRONG KỶ NGUYÊN MỚI THEO TINH THẦN NGHỊ QUYẾT SỐ 80-NQ/TW VÀ VĂN KIẾN ĐẠI HỘI XIV CỦA ĐẢNG

PHẠM THỊ THU HẰNG
Khoa Khoa học Xã hội nhân văn và Tâm lý,
Học viện Chính trị Công an nhân dân

Nhận bài ngày 15/4/2026. Sửa chữa xong 28/5/2026. Duyệt đăng 31/5/2026.

Abstract

Resolution No. 80-NQ/TW dated January 7, 2026 of the Politburo on the development of Vietnamese culture is a strategic document that provides comprehensive and long-term orientations for building and developing Vietnamese culture and people in the new era. In the context of the 12th anniversary of the People's Public Security Political Academy, the thorough grasp and implementation of this Resolution, in connection with the documents of the 14th National Party Congress, are both an urgent political task and a driving force for further development. This paper clarifies the core requirements of the Resolution regarding the construction of a cultural foundation, analyzes the current situation at the Academy, and proposes practical solutions to build a solid cultural foundation that meets the demands of the new era.

Keywords: Cultural foundation, new era, People's Public Security Political Academy, resolution No. 80-nq/tw, school culture.

1. Đặt vấn đề

Bước vào kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc Việt Nam, Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng (tháng 01/2026) đã xác định phát triển văn hóa là nhiệm vụ chiến lược quốc gia, khẳng định: "Văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội, là sức mạnh nội sinh, nguồn lực quan trọng không thể thay thế trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc" (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, tr. 45). Ngay sau đó, ngày 07/01/2026, Bộ Chính trị ban hành Nghị quyết số 80-NQ/TW về phát triển văn hóa Việt Nam - văn kiện có tầm nhìn chiến lược, dài hạn, yêu cầu: "Văn hóa phải đi trước soi đường, thấm vào từng quyết sách phát triển, đề cao giá trị nhân văn, chuẩn mực đạo đức xã hội" (Ban Chấp hành Trung ương, 2026). Trong bối cảnh đó, xây dựng môi trường văn hóa ứng xử (VHUX) trong các cơ quan, đơn vị, đặc biệt là các học viện, nhà trường thuộc lực lượng vũ trang trở thành nhiệm vụ cấp thiết, mang ý nghĩa chiến lược (Bộ Công an, 2023). Nếu "VHUX" mới chỉ hướng đến phẩm chất và kỹ năng của từng cá nhân, thì "môi trường VHUX" đặt ra yêu cầu cao hơn và toàn diện hơn: đó là việc kiến tạo một hệ sinh thái giá trị, một không gian thiết chế, trong đó mỗi cán bộ, giảng viên (GV), học viên (HV) không chỉ biết ứng xử chuẩn mực mà còn được thúc đẩy, lan tỏa và tự giác gìn giữ các chuẩn mực đó như bản sắc không thể tách rời của tổ chức. Đây chính là sự chuyển dịch từ tư duy đào tạo cá nhân sang tư duy xây dựng tổ chức, một tư duy phù hợp với tinh thần đổi mới căn bản và toàn diện của kỷ nguyên mới (Chính phủ, 2026). Học viện Chính trị Công an nhân dân (CAND) là cơ sở đào tạo cán bộ lãnh đạo, chỉ huy và nghiên cứu lý luận chính trị hàng đầu của lực lượng CAND có sứ mệnh đặc biệt: không chỉ truyền thụ kiến thức mà còn định hình nhân cách, bồi dưỡng phẩm chất, tạo ra những cán bộ chiến sĩ thực sự "Bản lĩnh - Nhân văn - Vì nhân dân phục vụ" (Bộ Công an, 2023). Để thực hiện sứ mệnh đó, Học viện phải là nơi có môi trường VHUX mẫu mực nhất, nơi mỗi cuộc gặp gỡ, mỗi trao đổi, mỗi sinh hoạt đều là một bài học sống về VHUX. Trên cơ sở phân tích các văn kiện nêu trên, bài viết phân tích nội

Email: thuhang162324@gmail.com

hàm, thực trạng và đề xuất hệ thống giải pháp chiến lược nhằm xây dựng môi trường VHUX xứng tầm tại Học viện Chính trị CAND trong kỷ nguyên mới.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý luận và pháp lý

2.1.1. Khái niệm và nội hàm “môi trường văn hóa ứng xử” trong cơ quan, đơn vị

Văn hóa ứng xử là một phạm trù quan trọng của văn hóa học, thể hiện ở cách thức con người giao tiếp, đối đãi với nhau trong các mối quan hệ xã hội. Theo nhà văn hóa học Trần Ngọc Thêm, VHUX “Là toàn bộ những giá trị, chuẩn mực, thái độ và hành vi giao tiếp mà con người sử dụng trong tương tác với nhau và với môi trường xung quanh, được hình thành và trao truyền qua các thế hệ” (Trần Ngọc Thêm, 2016, tr. 42). Tuy nhiên, “VHUX” mới chỉ tiếp cận ở khía cạnh cá nhân.

“Môi trường VHUX” là khái niệm có tầm bao quát cao hơn. Đó là tổng thể các yếu tố vật chất và tinh thần bao gồm hệ thống chuẩn mực, giá trị, thiết chế, không gian, thói quen tập thể và cơ chế vận hành tạo thành nền tảng quy định, định hướng và lan tỏa cách thức ứng xử của các thành viên trong một tổ chức. Khác với “VHUX” vốn hướng vào từng cá nhân - “môi trường VHUX” nhấn mạnh tính hệ thống, tính tổ chức và tính bền vững (Phạm Minh Hạc, 2012): cá nhân có thể thay đổi nhưng môi trường vẫn duy trì, nuôi dưỡng và tái tạo ra những chuẩn mực nhất định qua từng thế hệ cán bộ, HV.

Về phương diện lý thuyết, nhà nghiên cứu Edgar Schein đã chỉ ra ba tầng cấu trúc của văn hóa tổ chức: 1) Các yếu tố hữu hình (tầng bề mặt): không gian, biểu tượng, ngôn ngữ, hành vi; 2) Các giá trị được tuyên bố: triết lý, chuẩn mực, quy tắc; 3) Các giả định căn bản: những niềm tin vô thức định hình hành vi ở tầng sâu nhất (Schein, E. H., 2010, tr 17-22). Vận dụng lý thuyết này vào môi trường học viện, có thể phân tích môi trường VHUX qua ba chiều cạnh tương ứng: - *Chiều thiết chế*: gồm hệ thống quy định, quy tắc ứng xử, cơ chế đánh giá và xử lý vi phạm; đây là “xương sống” pháp lý của môi trường văn hóa; - *Chiều không gian*: gồm cơ sở vật chất, cảnh quan, kiến trúc, biểu tượng và các thiết chế văn hóa; đây là “thân xác” hữu hình của môi trường văn hóa; - *Chiều tinh thần*: gồm hệ giá trị chung, bầu không khí tâm lý - xã hội, tinh thần tập thể và tấm gương người lãnh đạo; đây là “linh hồn” sâu xa nhất của môi trường văn hóa.

Sự gắn kết chặt chẽ và đồng bộ giữa ba chiều cạnh này mới tạo nên môi trường VHUX đích thực không chỉ là các quy tắc nằm trên giấy mà là không khí sống, là bầu sinh thái giá trị mà mỗi thành viên hít thở hàng ngày (Schein, E. H., 2010).

2.1.2. Tinh thần Đại hội XIV của Đảng - nền tảng tư tưởng cho xây dựng môi trường văn hóa

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng (2026) đã đặt yêu cầu phát triển văn hóa lên tầm chiến lược quốc gia. Văn kiện Đại hội XIV khẳng định: “Xây dựng và phát triển văn hóa là sự nghiệp của toàn dân do Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, Nhân dân là chủ thể sáng tạo. Mọi hoạt động văn hóa đều hướng tới xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, có đức, có tài, có khát vọng cống hiến” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, tr. 47). Đặc biệt, Đại hội XIV yêu cầu “Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh trong tất cả các cơ quan, tổ chức, đơn vị; lực lượng vũ trang phải đi đầu trong xây dựng môi trường văn hóa kiểu mẫu” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, tr. 49). Một định hướng quan trọng của Đại hội XIV là phát triển văn hóa không thể chỉ là phong trào hay khẩu hiệu mà phải được “Thể chế hóa, cụ thể hóa thành thiết chế, cơ chế và nguồn lực đầu tư thực sự” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, tr. 51). Tư tưởng này đặt ra yêu cầu trực tiếp với Học viện Chính trị CAND: phải chuyển từ việc “tuyên truyền về VHUX” sang “kiến tạo môi trường VHUX”, tức là xây dựng hệ sinh thái trong đó VHUX tự vận hành, tự tái tạo và không ngừng nâng cao. Văn kiện Đại hội XIV cũng nhấn mạnh yêu cầu “Triển khai đồng bộ hệ giá trị văn hóa, hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị gia đình và chuẩn mực con người Việt Nam thời kỳ mới” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, tr. 52). Đây là định hướng quan trọng để Học viện xây dựng hệ giá trị văn hóa đặc thù, không tách rời hệ giá trị quốc gia mà là sự cụ thể hóa, bổ sung thêm chiều sâu bản sắc CAND.

2.1.3. Nghị quyết số 80-NQ/TW - định hướng chiến lược về phát triển văn hóa

Nghị quyết số 80-NQ/TW ngày 07/01/2026 của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam là văn

kiện có tầm vóc chiến lược đặc biệt quan trọng. Nghị quyết xác định: “Phát triển văn hóa và con người là nền tảng, nguồn lực nội sinh quan trọng, động lực to lớn, trụ cột, hệ điều tiết cho phát triển bền vững đất nước” (Ban Chấp hành Trung ương, 2026). Quan điểm này đặt văn hóa không còn ở vị trí “lĩnh vực” hay “ngành” mà ở tầm “hệ điều tiết” - nghĩa là văn hóa thấm vào và chi phối tất cả các lĩnh vực khác của đời sống xã hội (Tô Lâm, 2024).

Về xây dựng con người, Nghị quyết số 80-NQ/TW yêu cầu: “Lấy xây dựng nhân cách con người làm trọng tâm để định hướng hoạt động văn hóa, giáo dục, khoa học vào mục tiêu xây dựng con người phát triển toàn diện về đức-trí-thể-mỹ; triển khai đồng bộ hệ giá trị văn hóa, hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị gia đình, chuẩn mực con người Việt Nam” (Ban Chấp hành Trung ương, 2026). Đây là định hướng trực tiếp cho sứ mệnh đào tạo của Học viện Chính trị CAND - nơi mỗi HV ra trường không chỉ giỏi nghiệp vụ mà phải là con người toàn diện, có nhân cách văn hóa đỉnh cao (Trần Ngọc Thêm, 2016). Đặc biệt, Nghị quyết số 80-NQ/TW nêu rõ yêu cầu mới có tính đột phá: “Quán triệt quan điểm phát triển văn hóa ngang tầm với chính trị, kinh tế, xã hội, gắn với xây dựng thể trận an ninh văn hóa, an ninh con người, chủ quyền văn hóa số” (Ban Chấp hành Trung ương, 2026). Khái niệm “thể trận an ninh văn hóa” và “chủ quyền văn hóa số” là những tư duy hoàn toàn mới, đặt ra yêu cầu đặc thù đối với Học viện đào tạo cán bộ an ninh phải xây dựng nền tảng văn hóa vừa gắn với truyền thống dân tộc, vừa phải bảo vệ chủ quyền văn hóa trong không gian số. Nghị quyết số 80-NQ/TW cũng quy định nhiệm vụ “Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh; phát triển văn hóa trong gia đình, nhà trường, cơ quan, đơn vị và cộng đồng” (Ban Chấp hành Trung ương, 2026), đây là căn cứ pháp lý trực tiếp, đặt nghĩa vụ lên Học viện trong việc xây dựng môi trường VHUX như một nhiệm vụ thiết chế bắt buộc, không phải tùy nghi.

2.1.4. Thông tư số 12/2023/TT-BCA - khung pháp lý xây dựng môi trường ứng xử chuẩn mực trong Công an nhân dân

Thông tư số 12/2023/TT-BCA ngày 20/3/2023 của Bộ trưởng Bộ Công an quy định về quy tắc ứng xử của cán bộ, chiến sĩ CAND là khung pháp lý nền tảng và trực tiếp nhất đối với vấn đề nghiên cứu. Thông tư bao gồm 3 chương, 17 điều, quy định toàn diện về: nguyên tắc ứng xử; quy tắc ứng xử chung; quy tắc ứng xử khi thực hiện chức trách, nhiệm vụ; ứng xử trong nội bộ, trong quan hệ xã hội và với môi trường tự nhiên (Bộ Công an, 2023, Điều 1). Một điểm đặc biệt quan trọng của Thông tư số 12 là Điều 6 quy định ứng xử với nhân dân theo nguyên tắc: “Kính trọng, lễ phép với nhân dân; gắn bó mật thiết với nhân dân; tận tình, trách nhiệm giải quyết công việc, yêu cầu chính đáng của nhân dân; giao tiếp, làm việc với người dân bằng thái độ niềm nở, tận tình, trách nhiệm; xưng hô đúng mực, thái độ lịch sự, hòa nhã, khiêm tốn, cầu thị” (Bộ Công an, 2023, Điều 6). Đây là nội dung nền tảng mà toàn bộ chương trình đào tạo tại Học viện phải hướng tới. Điều 13 Thông tư số 12 quy định về ứng xử trên không gian số - mạng hoàn toàn mới: “Khi sử dụng Internet, cán bộ, chiến sĩ CAND không được truy cập, lưu trữ, phát tán, bình luận, chia sẻ trên mạng xã hội các thông tin, tài liệu có nội dung trái với thuần phong, mỹ tục; trái với đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước” (Bộ Công an, 2023, Điều 13). Quy định này đặt ra yêu cầu cụ thể và pháp lý rõ ràng đối với việc xây dựng văn hóa số trong Học viện. Điều quan trọng cần nhấn mạnh: Thông tư số 12 không chỉ quy định hành vi của từng cá nhân mà còn thiết lập trách nhiệm tập thể - đơn vị, cơ quan có trách nhiệm tạo lập và duy trì môi trường ứng xử lành mạnh; người đứng đầu phải gương mẫu và chịu trách nhiệm về chất lượng VHUX trong đơn vị mình (Bộ Công an, 2023, Điều 15). Điều này chứng minh Thông tư số 12 không chỉ là văn bản quy phạm cá nhân mà còn là văn bản quy phạm tổ chức, tức là nền tảng pháp lý cho việc xây dựng “môi trường VHUX” theo nghĩa đầy đủ nhất.

2.2. Thực trạng môi trường văn hóa ứng xử ở Học viện Chính trị Công an nhân dân

2.2.1. Vài nét về Học viện Chính trị Công an nhân dân

Học viện Chính trị CAND được thành lập ngày 01/3/2014 theo Quyết định số 315/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ, trên cơ sở Trường Bồi dưỡng nghiệp vụ CAND (T41). Sau hơn 12 năm xây dựng và phát triển, Học viện đã trở thành trung tâm đào tạo lý luận chính trị, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo, chỉ huy

của lực lượng CAND. Sứ mệnh đặc thù này quy định đặc thù của môi trường VHUX mà Học viện cần xây dựng: phải kết hợp hài hòa giữa kỷ luật nghiêm minh của lực lượng vũ trang với không khí học thuật sáng tạo của môi trường giáo dục đại học; giữa truyền thống “Vi nước quên thân, vì dân phục vụ” với yêu cầu hiện đại hóa, hội nhập quốc tế của kỷ nguyên mới (Học viện Chính trị Công an nhân dân, 2024).

2.2.2. Những thành tựu trong xây dựng môi trường văn hóa ứng xử

Nhìn lại thực tiễn những năm qua, có thể khẳng định Học viện Chính trị CAND đã tạo dựng được những nền tảng quan trọng của môi trường VHUX, thể hiện rõ ở cả ba chiều cạnh phân tích, cụ thể: *Về chiều thiết chế*: Đảng ủy và Ban Giám đốc Học viện đã ban hành hệ thống nghị quyết, kế hoạch và quy định nội bộ về VHUX, tích hợp tiêu chí VHUX vào thang đánh giá cán bộ, giảng viên (GV), HV, tổ chức phổ biến Thông tư số 12/2023/TT-BCA sâu rộng đến toàn thể cán bộ chiến sĩ (Học viện Chính trị Công an nhân dân, 2024). Những thiết chế này tạo thành “bộ khung” vận hành của môi trường VHUX trong Học viện; *Về chiều không gian*: Khuôn viên Học viện được quy hoạch xanh - sạch - đẹp; hệ thống pa-nô, khẩu hiệu, triển lãm truyền thống CAND được bố trí có chiều sâu văn hóa, tạo không gian gợi lên niềm tự hào và trách nhiệm của người cán bộ chiến sĩ CAND. Đây là biểu hiện rõ nét của việc thực hiện yêu cầu Nghị quyết số 80-NQ/TW về “Định hình môi trường văn hóa trong không gian phát triển” của từng đơn vị (Ban Chấp hành Trung ương, 2026); *Về chiều tinh thần*: phong trào học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh đã tạo ra bầu không khí văn hóa tích cực, lan tỏa những giá trị cốt lõi (Tô Lâm, 2024). Đại đa số cán bộ, GV và HV có thái độ ứng xử đúng mực, tinh thần đoàn kết và tương trợ; hình ảnh người cán bộ, chiến sĩ tại Học viện được xã hội ghi nhận và đánh giá cao (Học viện Chính trị Công an nhân dân, 2024).

2.2.3. Những hạn chế và khoảng trống cần nhìn nhận thẳng thắn

Tuy nhiên, nhìn từ tiêu chuẩn của một “môi trường VHUX” đúng nghĩa theo tinh thần Đại hội XIV và Nghị quyết số 80-NQ/TW có tính hệ thống, tính bền vững và khả năng tự vận hành, môi trường VHUX ở Học viện Chính trị CAND vẫn còn một số khoảng trống cần được nhận diện thẳng thắn.

a. *Môi trường thiết chế chưa đủ mạnh và đồng bộ*: Các quy định về VHUX tuy đã được ban hành nhưng chưa được cụ thể hóa thành tiêu chí đo lường rõ ràng, có thể kiểm chứng. Thông tư số 12/2023/TT-BCA quy định rõ nguyên tắc ứng xử nhưng việc thể chế hóa các nguyên tắc này vào quy chế nội bộ của Học viện còn thiếu độ chi tiết và tính vận hành. Cơ chế giám sát chưa đủ thực chất; khen thưởng và xử lý vi phạm về VHUX chưa nhất quán và kịp thời, dẫn đến tình trạng “quy định có nhưng thực thi thiếu”.

b. *Môi trường tinh thần còn tồn tại những “vùng tối”*: Bầu không khí cởi mở, tự phê bình và phản biện mang tính xây dựng chưa được nuôi dưỡng đủ mạnh. Một bộ phận cán bộ, HV chưa thực sự cảm nhận được mình là chủ thể xây dựng môi trường văn hóa mà chỉ là người chấp hành các quy định từ bên ngoài - điều này đi ngược với tinh thần “Nhân dân là chủ thể sáng tạo” mà Đại hội XIV đề ra (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, tr. 47).

c. *Môi trường văn hóa ứng xử trên không gian số chưa được định hình đầy đủ*: Mặc dù Điều 13 Thông tư số 12/2023/TT-BCA đã quy định rõ các nguyên tắc ứng xử trên không gian mạng nhưng việc triển khai trong thực tế tại Học viện còn nhiều khoảng trống. Ứng xử của một bộ phận cán bộ, HV trên mạng xã hội còn chưa tương xứng với chuẩn mực quy định và hình ảnh người cán bộ chiến sĩ CAND; chưa có hệ thống quản trị văn hóa số đủ hiệu quả.

d. *Môi trường sư phạm còn thiếu sự đồng đều về mức độ chuẩn mực*: Mức độ chuẩn mực trong ứng xử giảng đường, phong cách sư phạm và tính mẫu mực trong sinh hoạt của GV chưa hoàn toàn đồng đều, ảnh hưởng đến chất lượng lan tỏa của môi trường văn hóa tới HV. Điều này tạo ra nguy cơ “vênh” giữa những gì giảng dạy về VHUX và những gì HV thực sự trải nghiệm trong môi trường học đường.

Nguyên nhân căn bản của các hạn chế này nằm ở sự nhận thức chưa đầy đủ về tính hệ thống của môi trường VHUX: nhiều chủ trương vẫn tiếp cận theo hướng rèn luyện từng cá nhân (Phạm Minh Hạc, 2012), chưa đặt câu hỏi căn bản theo tinh thần Nghị quyết số 80-NQ/TW: “hệ thống của chúng ta đang tạo ra loại ứng xử nào?” và “môi trường tổ chức của chúng ta đang khuyến khích hay cản trở VHUX

chuẩn mực?” (Ban Chấp hành Trung ương (2026). Đây chính là điểm cốt yếu cần đột phá trong tư duy giai đoạn tới.

2.3. Giải pháp xây dựng môi trường văn hóa ứng xử ở Học viện Chính trị Công an nhân dân trong kỷ nguyên mới

Từ phân tích thực trạng và dựa trên khung lý luận ba chiều cạnh (thiết chế - không gian - tinh thần), đồng thời quán triệt tinh thần Đại hội XIV, Nghị quyết số 80-NQ/TW và Thông tư số 12/2023/TT-BCA, bài viết đề xuất hệ thống gồm 7 nhóm giải pháp có tính đồng bộ và chiến lược sau đây.

2.3.1. Kiến tạo chiều thiết chế: hoàn thiện hệ thống quy tắc, tiêu chuẩn và cơ chế vận hành

Đây là nhóm giải pháp nền tảng, thực hiện trực tiếp yêu cầu của Nghị quyết số 80-NQ/TW về “triển khai đồng bộ hệ giá trị văn hóa” (Ban Chấp hành Trung ương, 2026) và Thông tư số 12/2023/TT-BCA về trách nhiệm thiết chế của đơn vị (Bộ Công an, 2023, Điều 15). Cần xây dựng Bộ quy tắc ứng xử nội bộ đặc thù của Học viện Chính trị CAND - một văn bản vừa cụ thể hóa Thông tư số 12 vừa phản ánh bản sắc riêng của Học viện đào tạo lý luận chính trị, bao quát đầy đủ: - Ứng xử trong giảng đường và hoạt động sư phạm: chuẩn mực về ngôn ngữ, phong cách, tương tác GV - HV theo tinh thần “kính trọng, lắng nghe, cầu thị” (Bộ Công an, 2023, Điều 6); - Ứng xử trong công tác hành chính, quản lý: tinh thần phục vụ, tôn trọng, minh bạch, không gây phiền hà - thể hiện tinh thần “Vi nhân dân phục vụ” ngay trong nội bộ; - Ứng xử trong sinh hoạt tập thể và đời sống ký túc xá: đoàn kết, tương trợ, gương mẫu; - Ứng xử trên không gian mạng và mạng xã hội: cụ thể hóa Điều 13 Thông tư số 12/2023/TT-BCA thành bộ quy tắc số hóa, dễ hiểu, dễ thực hiện (Bộ Công an, 2023, Điều 13); - Ứng xử khi đại diện Học viện trong quan hệ đối ngoại, thực tập, nghiên cứu thực tế.

Song song đó cần xây dựng hệ thống tiêu chí đánh giá VHUX với các chỉ số có thể đo lường được; tổ chức khảo sát định kỳ sự hài lòng về chất lượng ứng xử; gắn kết quả đánh giá với xét thi đua, khen thưởng, bổ nhiệm một cách nhất quán và thực chất. Đây chính là “cơ chế kiểm soát đủ mạnh để định hình hành vi” mà Nghị quyết số 80-NQ/TW yêu cầu (Ban Chấp hành Trung ương, 2026).

2.3.2. Đề cao vai trò người đứng đầu - “người kiến trúc sư” của môi trường văn hóa

Thông tư số 12/2023/TT-BCA quy định rõ: “Người đứng đầu cơ quan, đơn vị phải gương mẫu và chịu trách nhiệm về chất lượng VHUX trong đơn vị mình” (Bộ Công an, 2023, Điều 15). Thực hiện tinh thần này cần hình thành cơ chế trách nhiệm cụ thể, có kiểm tra và đánh giá định kỳ - không phải chịu trách nhiệm về tập thể một cách chung chung mà là trách nhiệm đo lường được và có hệ quả. Đặc biệt, cần đặt tiêu chí VHUX là một trong những tiêu chuẩn bắt buộc để xem xét bổ nhiệm, tái bổ nhiệm cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp trong Học viện. Điều này hoàn toàn nhất quán với tinh thần Đại hội XIV về xây dựng đội ngũ cán bộ “có văn hóa, có bản lĩnh” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, tr. 67). Mỗi cán bộ lãnh đạo tại Học viện phải thực sự là tấm gương sống động, nhất quán giữa lời nói và hành động - bởi trong lý thuyết văn hóa tổ chức, người lãnh đạo là người có ảnh hưởng văn hóa lớn nhất đến toàn bộ tổ chức (Schein, E. H., 2010, tr. 225).

2.3.3. Đổi mới căn bản giáo dục văn hóa ứng xử từ truyền đạt sang kiến tạo trải nghiệm

Trong môi trường giáo dục, VHUX không thể chỉ được dạy qua bài giảng hay khẩu hiệu mà phải được học qua trải nghiệm thực tiễn (Trần Ngọc Thêm, 2016) và được thấm dần qua bầu không khí tập thể. Vì vậy, cần đổi mới phương pháp giáo dục VHUX từ mô hình truyền đạt một chiều sang mô hình kiến tạo trải nghiệm: tăng cường phương pháp tình huống, nhập vai, thực hành, phân tích điển hình; tổ chức không gian học tập phản chiếu - nơi HV được đặt câu hỏi, tự đánh giá và nhận phản hồi về VHUX của chính mình.

Về nội dung, cần lồng ghép nội hàm Thông tư số 12/2023/TT-BCA vào tất cả các học phần đào tạo, không chỉ riêng học phần Văn hóa giao tiếp, ứng xử CAND. Đồng thời, cần quán triệt tinh thần Nghị quyết số 80-NQ/TW rằng “100% học sinh, HV, sinh viên trong hệ thống giáo dục quốc dân được tiếp cận, tham gia hiệu quả, thường xuyên các hoạt động nghệ thuật, giáo dục di sản văn hóa” (Ban

Chấp hành Trung ương, 2026), từ đó xây dựng chương trình giáo dục văn hóa phong phú, toàn diện hơn cho HV.

2.3.4. Xây dựng môi trường không gian văn hóa - “vật chất hóa” các giá trị

Không gian vật chất không trung lập mà mang thông điệp (Schein, E. H., 2010), truyền tải giá trị và định hình hành vi con người theo những cách không hiển ngôn nhưng rất sâu sắc. Điều này hoàn toàn nhất quán với tinh thần Nghị quyết số 80-NQ/TW về việc “định hình môi trường văn hóa trong không gian phát triển” (Ban Chấp hành Trung ương, 2026). Tại Học viện Chính trị CAND cần đầu tư xây dựng không gian văn hóa có chiều sâu: không chỉ là sạch đẹp mà phải có tính biểu tượng, có khả năng gợi lên cảm xúc, niềm tự hào và trách nhiệm ở mỗi người bước vào. Cụ thể, cần xây dựng không gian di sản lịch sử truyền thống CAND tại Học viện; nhà truyền thống, bảo tàng nhỏ về các tấm gương VHUX điển hình; thiết kế không gian sinh hoạt cộng đồng tạo điều kiện cho các giao lưu văn hóa lành mạnh; bố trí hệ thống biểu ngữ, thông điệp văn hóa không chỉ mang tính chính trị mà còn có sức rung động thẩm mỹ và nhân văn thực sự. Đây là cách thực hiện yêu cầu của Nghị quyết số 80-NQ/TW về bảo đảm đầy đủ “quyền thụ hưởng và sáng tạo văn hóa” ngay trong môi trường học đường.

3. Kết luận

“Xây dựng môi trường VHUX” không phải là sự thay đổi đơn giản về ngôn từ so với “xây dựng VHUX”, đó là một sự chuyển dịch tư duy mang tính bản chất: từ hướng về cá nhân sang hướng về hệ thống; từ đào tạo kỹ năng sang kiến tạo thiết chế; từ phong trào nhất thời sang nền tảng bền vững. Sự chuyển dịch này hoàn toàn phù hợp và cần thiết trong tinh thần của Đại hội XIV khi yêu cầu văn hóa phải được “thể chế hóa, cụ thể hóa thành thiết chế, cơ chế và nguồn lực đầu tư thực sự” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, tr. 51), của Nghị quyết số 80-NQ/TW khi xác định văn hóa phải là “hệ điều tiết cho phát triển bền vững đất nước” (Ban Chấp hành Trung ương, 2026) và Thông tư số 12/2023/TT-BCA khi đặt trách nhiệm thiết chế lên người đứng đầu đơn vị (Bộ Công an, 2023, Điều 15). Đối với Học viện Chính trị CAND, xây dựng môi trường VHUX không chỉ là nhiệm vụ nội bộ mà còn là sứ mệnh lan tỏa: một Học viện có môi trường VHUX mẫu mực sẽ tạo ra những cán bộ mang trong mình “văn hóa Học viện” đi khắp mọi đơn vị trong lực lượng CAND. Đó là cách đóng góp sâu xa và bền vững nhất của Học viện vào công cuộc xây dựng lực lượng CAND “cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại” trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc Việt Nam. Hành trình xây dựng môi trường VHUX đòi hỏi sự kiên trì, bền bỉ và nhất quán không thể hoàn thành trong một nhiệm kỳ hay một phong trào nhưng mỗi bước tiến trong hành trình đó đều góp phần tạo nên một Học viện Chính trị CAND ngày càng xứng tầm với kỳ vọng của Đảng, Nhà nước và Nhân dân trong kỷ nguyên mới./.

Tài liệu tham khảo

- Ban Chấp hành Trung ương (2014). *Nghị quyết số 33-NQ/TW, ngày 9/6/2014 về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước*.
- Ban Chấp hành Trung ương (2026). *Nghị quyết số 80-NQ/TW, ngày 07/01/2026 về phát triển văn hóa Việt Nam*.
- Bộ Công an (2023). *Thông tư số 12/2023/TT-BCA, ngày 20/3/2023 quy định về quy tắc ứng xử của cán bộ, chiến sĩ Công an nhân dân*, tr. 4-12.
- Bộ Công an (2023). *Đề án “Xây dựng văn hóa Công an nhân dân vì nhân dân phục vụ” giai đoạn 2023-2030*, tr. 15-28.
- Chính phủ (2026). *Nghị quyết số 30/NQ-CP, ngày 24/02/2026 ban hành Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 80-NQ/TW của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam*.
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2026). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV*. NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, tr. 45-67.
- Phạm Minh Hạc (2012). *Giá trị học - Cơ sở lý luận góp phần đúc kết, xây dựng giá trị chung của người Việt Nam thời nay*. NXB Giáo dục Việt Nam, tr. 32-58.
- Học viện Chính trị Công an nhân dân (2024). *Báo cáo tổng kết công tác giáo dục - đào tạo và xây dựng văn hóa đơn vị năm 2024*, tr. 10-25.
- Tô Lâm (2024). *Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc Việt Nam*. Tạp chí Cộng sản, số 1024, tr. 3-12.
- Schein, E. H. (2010). *Organizational Culture and Leadership* (4th ed.). Jossey-Bass, San Francisco, pp. 17-22, 225.
- Trần Ngọc Thêm (2016). *Hệ giá trị Việt Nam từ truyền thống đến hiện đại và con đường tới tương lai*. NXB Văn hóa - Văn nghệ, Thành phố Hồ Chí Minh, tr. 42-65.